

ΘΕΜΑΤΑ ΕΣΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΣΤΗ ΒΥΖΑΝΤΙΝΗ ΑΥΤΟΚΡΑΤΟΡΙΑ

Η Εσωτερική Πολιτική των Κομνηνών

Η διοίκηση και η οικονομία

Στα χρόνια του Αλεξίου Α΄ Κομνηνού αυξήθηκε υπερβολικά ο αριθμός των αξιωμάτων και η διοίκηση έπαψε να χαρακτηρίζεται από την άκαμπτη συγκεντρωτική γραφειοκρατία της προηγούμενης περιόδου. Αυξήθηκε, επίσης, ο αριθμός των θεμάτων της αυτοκρατορίας, με συνέπεια να μειωθούν η έκταση και η σημασία τους.

Η οικονομική πολιτική του Αλέξιου ήταν κερδοσκοπική: αντί να επιδιώξει τη νομισματική σταθερότητα, ο αυτοκράτορας εκμεταλλεύτηκε τη συνεχή υποτίμηση του νομίσματος λόγω της νόθευσής του και, απαιτώντας να του καταβάλλονται οι φόροι σε νομίσματα πλήρους αξίας, αύξανε διαρκώς τους φόρους. Η φορολογική πολιτική και η απληστία ορισμένων ιδιωτών στους οποίους το κράτος ανέθετε την είσπραξη των φόρων, επιδείνωνε ακόμη περισσότερο τη θέση του λαού και, ιδιαίτερα, των αγροτών.

Οι φορολογούμενοι επιβαρύνθηκαν με υποχρεωτική προσφορά εργασίας σε έργα οδοποιίας, σε κατασκευές γεφυρών κ.ά.

Ο στρατός και ο θεσμός της πρόνοιας

Ο στρατός στελεχώνεται και από μισθοφόρους και, κυρίως, από προνοiάριους. Οι **προνοiάριοι** ήταν στρατιωτικοί στους οποίους ο αυτοκράτορας παραχωρούσε αγροτικές εκτάσεις ή το δικαίωμα είσπραξης φόρων, με αντάλλαγμα την παροχή στρατιωτικής υπηρεσίας. Αυτές οι παροχές ονομάζονταν **πρόνοιες**, δεν αποτελούσαν ιδιοκτησία του προνοiάριου, αλλά του κράτους και ούτε μεταβιβάζονταν ούτε κληρονομούνταν.

Οι προνοiάριοι ήταν έφιπποι πολεμιστές, που συμμετείχαν στον πόλεμο επικεφαλής ομάδας, της οποίας η αριθμητική δύναμη ήταν ανάλογη με την έκταση της πρόνοιας που τους είχε παραχωρηθεί.

Στα χρόνια των Κομνηνών ο στρατός έγινε η κυρίαρχη τάξη στο Βυζάντιο και ζούσε εις βάρος του εξαθλιωμένου πληθυσμού. Γι' αυτό και πολλοί έσπευδαν να καταταγούν στο στρατό σε αντίθεση με παλαιότερες εποχές, όταν τον απέφευγαν και προτιμούσαν άλλα επαγγέλματα.

Η προσπάθεια για μεταρρύθμιση

Μόνο ο αυτοκράτορας Ανδρόνικος Α΄ προσπάθησε να προστατεύσει τους χωρικούς από τις καταχρήσεις των δυνατών. Αγωνίστηκε να εξαλείψει τη διαφθορά και τις καταχρήσεις στη δημόσια διοίκηση.

Η χρήση βίας από την πλευρά του αμαύρωσε την κοινωνική πολιτική του και σύντομα η βασιλεία του εξελίχθηκε σε τυραννία, προκαλώντας το ξέσπασμα της αγανάκτησης του λαού και την αποτυχία του προγράμματός του για ριζική αλλαγή. Ως συνέπεια της πολιτικής του, επιδεινώθηκαν οι σχέσεις με τη Δύση, η οποία κινήθηκε επιθετικά κατά του Βυζαντίου.